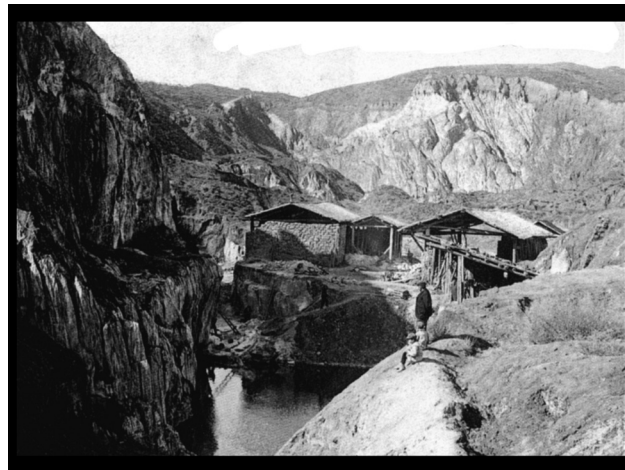

«Montañas de Cristal! Página interesantísima de estudio para el naturalista; panorama fantástico y altamente sugestivo para el artista»

SILVÍ THOS I CODINA, enginyer de mines i cap del districte miner,
«Las salinas de Cardona», Hojas Selectas, Barcelona, 1905, Salvat, p. 386-396

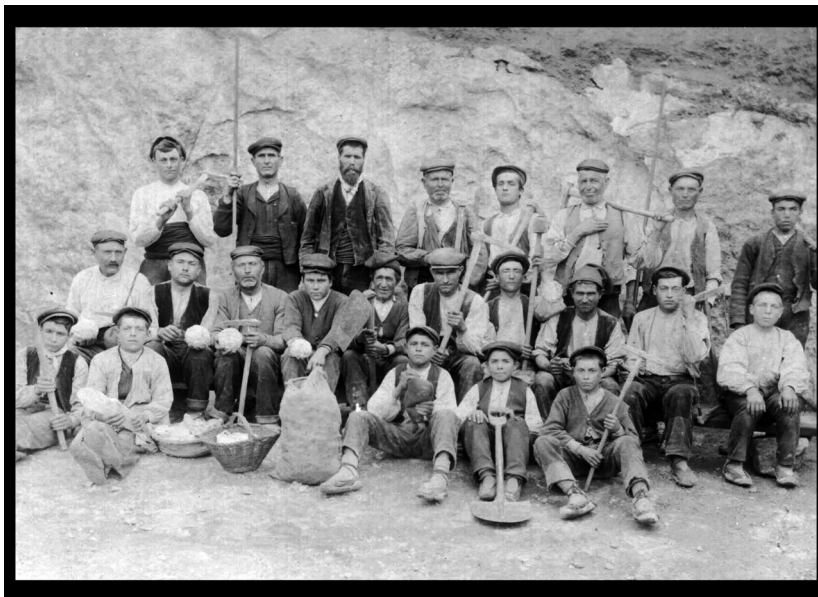
Les salines de Cardona a la dècada del 1890 (Arxiu Històric de Cardona).

El dia 9 de gener de 1889, Josep Arnau i Ratera venia al món, en el pis de lloguer que els seus pares tenien en el número 8 del carrer Graells. Josep era el fill segon de la família i, en els anys següents, vindrien els seus altres germans Ramon (1890), Teresa (1893), Rafael (1895) i l'Angeleta, morta amb només quatre anys.

Assolida la infantesa, el vailet havia d'ocupar el seu temps entre l'escola pública d'ensenyament elemental situada a l'Ajuntament i els jocs a la plaça de la Fira. Ben aviat, el Josep va demostrar la seva aptitud per als estudis i, en especial, per al dibuix manual, fet aquest que va esperonar el seu mestre a fomentar l'esperit artístic del jove.

Aquí, però, el treball del seu pare com a empleat de la Casa Ducal a les Salines de Cardona havia de condicionar la seva vida. Aquest no era un treball qual-sevol. Membre del grup d'homes que treballaven en el tall de la sal, l'Esteve passava fred a l'hivern i calor a l'estiu amb temperatures superiors als 30° en un clima de sequedat com és la sal, que sovint comportava insolacions i deshidratacions. Malgrat tot, l'Esteve es va guanyar la confiança de l'administrador de les Salines per la Casa Ducal, Bonaventura Marín, fins a esdevenir encarregat dels treballs en el salí.

Els treballadors del Salí a la dècada del 1890. L'Esteve Arnau és el segon de la fila dempeus des de l'esquerra (amb una perxa a la mà), mentre que el seu fill roman assegut a la filera de davant des de la dreta (amb una pala als peus). La tradició familiar diu que el Josep portava aquí l'armilla d'en Marín, l'administrador de les Salines (família Arnau)

S E M A N A

103

Salinas de Cardona. Mes de *Noviembre* del año de 1892

NOMINA de los jornales invertidos en la explotación de las minas durante la semana que fine el día de la fecha.

Números	Clases	Nombres	Litros	Martes	Miércoles	Jueves	Viernes	Sabado	Domingo	TOTAL de jornales	Precio	Importe
	Capataces	José Girasoles	1	1	1	1	1	1	1	7	11	77.
	Capataces	Robal Vicens	1	1	1	1	1	1	1	6	11	66.
	Castellans	Joaquín Lavayón	0	0	1	1	1	1	1	4	24	96.
		José Clavero Sans	1	1	1	1	1	1	1	6	9	54.
		José Arnau	1	1	1	1	1	1	1	6	8	48.
	Carreteros	José Simón	0	0	0	1	1	1	1	3 1/2	5	20.
	Carreteros	José Arnau	1	1	1	1	1	1	1	6	8	48.
	Carreteros	Manuel Caballero	0	0	1	1	1	1	1	4	8	32.
		Antonio Soler	1	0	1	1	1	1	1	5	8	40.
		Antonio Carreras	1	0	0	1	1	1	1	4	8	32.
		Esteban Arriaga	0	0	1	1	1	1	1	4	8	32.
		Joaquín Alvar	0	1	0	1	1	1	1	4	8	32.
		José Arnau	1	1	1	1	1	1	1	6	7	42.
		José Clabot	1	1	1	1	1	1	1	6	7	42.
		Antonio Martí	1	0	0	0	1	1	1	2	7	14.
	Desagüe	José Portús	1	1	1	1	1	1	1	6	7	42.
		José Girasoles	0	0	1	1	1	1	1	4	7	28.
	Voluntarios	José Girasoles	0	1	1	1	1	1	1	6	5	30.
	Voluntarios	Antonio Alfaro	1	1	1	1	1	1	1	6	4	24.
	Voluntarios	José Arnau	1	1	1	1	1	1	1	6	4	24.
	Voluntarios	José Arnau	1	1	1	1	1	1	1	6	4	24.
	Voluntarios	José Villanó	1	1	1	1	1	1	1	6	4	24.
	Voluntarios	Esteban Arriaga	1	1	1	1	1	1	1	6	4	24.
	Voluntarios	Manuel Alvar	0	1	1	0	1	1	1	4	2	12.
	Voluntarios	José Arnau	1	1	1	1	1	1	1	6	4	24.
	Voluntarios	Joaquín Alvar	1	0	1	1	1	1	1	5	4	20.
	Voluntarios	José Arnau	1	1	1	1	1	1	1	6	6	36.
	Voluntarios	José Arnau	1	1	1	1	1	1	1	6	6	36.
												1.042.

Relació dels treballadors de les Salines del mes de novembre de 1892 (Arxiu Històric de Cardona)

Fora del temps ocupat en l'escola i en les juguesques pròpies de la mainada, en Josep passava moltes hores al Salí. Ell era l'encarregat de portar l'esmorzar al seu pare. I de pujar la llet de les cabres que pasturaven a la Vall Salina fins a cal Marín, la casa de l'administrador de les Salines. De fet, la seva mare Munda fou la dida d'un dels fills d'en Marín. Les seves anades i tornades per la vall i el contacte amb els afloraments de sal havien de condicionar la vida futura del nen.

Fou aleshores quan Josep va conèixer Martí Viñas, un dels fills de Gabriel Viñas, fuster a les Salines, i nét d'Antoni Viñas, àlies el Fuster,. Com ja hem vist, ambdós havien estat, anys abans, col·laboradors de mossèn Joan Riba. Fins i tot, pels volts de 1860, havien obert al públic un saló amb peces obrades per ells en la seva casa situada en el número 8 del carrer de la Fira, entre les quals sobresortien taules de saló fetes amb sal (que arribaren a ser venudes a Madrid), així com d'altres peces per al reumatisme.

Els Viñas atresoraven aleshores la destresa i els secrets d'obrar la sal heretats i acumulats generació rere generació per les famílies de Cardona dedicades a aquesta activitat. Secrets que havien de ser traspassats per en Martí al jove Josep, que d'aquesta manera desenvoluparia les seves habilitats artístiques a través de la sal. Amb només 8 anys ja feia els seus aprenentatges amb les pedres de sal que podia obtenir.

Objecte: Maqueta del castell de Cardona. Feta per en Josep en els darrers anys del seu treball com artesà, posa de relleu la importància que la fortalesa té per als cardonins. De fet, en Josep va ser testimoni en la seva infantesa de la retirada de la guarnició del castell (1903), així com de la supressió de la seva comandància militar (1904).

Arribat a l'edat de 13 anys, en Josep va abandonar els estudis per posar-se a treballar, com la immensa majoria de la mainada local que eren fills de les famílies més migrades. Corria l'any 1902, i el seu primer treball va ser com a aprenent de forner en una de les fleques de la vila. Aquesta feina, però, no el va satisfer i ben aviat va passar a treballar a la fàbrica de La Costa.

En Josep passava a treballar així per a la societat Compte i Viladomat, identificada amb les fàbriques de La Costa i El Paperer. Al llarg de la dècada de 1910, i en especial en el decurs de la I Guerra Mundial, en el moment del boom de les exportacions, totes dues naus ocuparen més de 450 persones, en la seva majoria dones a raó d'unes 350 per només un centenar d'homes, i amb una producció anual de 351.000 quilograms de cotó filat i 35.100 metres de teixits.

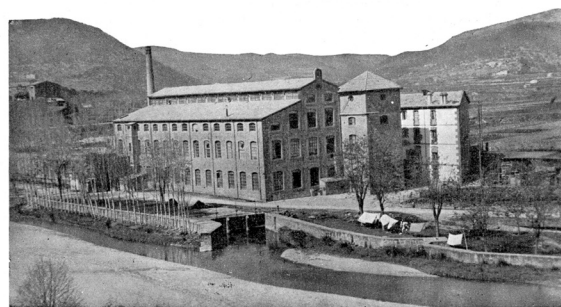

FÁBRICAS de HILADOS
y TEJIDOS de ALGODÓN

Cardona. — Fábrica «La Costa», Tejidos

J. Compte y Viladomat

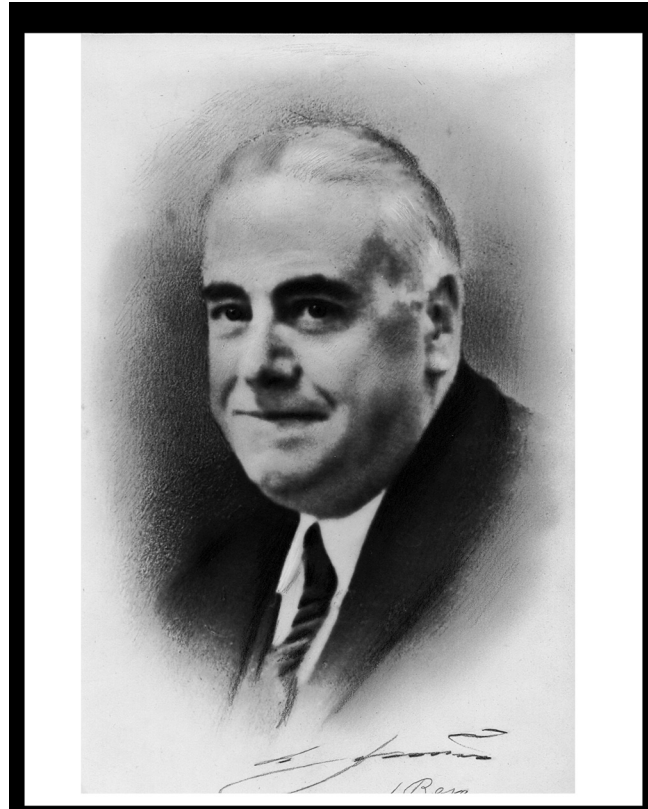

Cardona. — Fábrica «El Calvet», Hilados

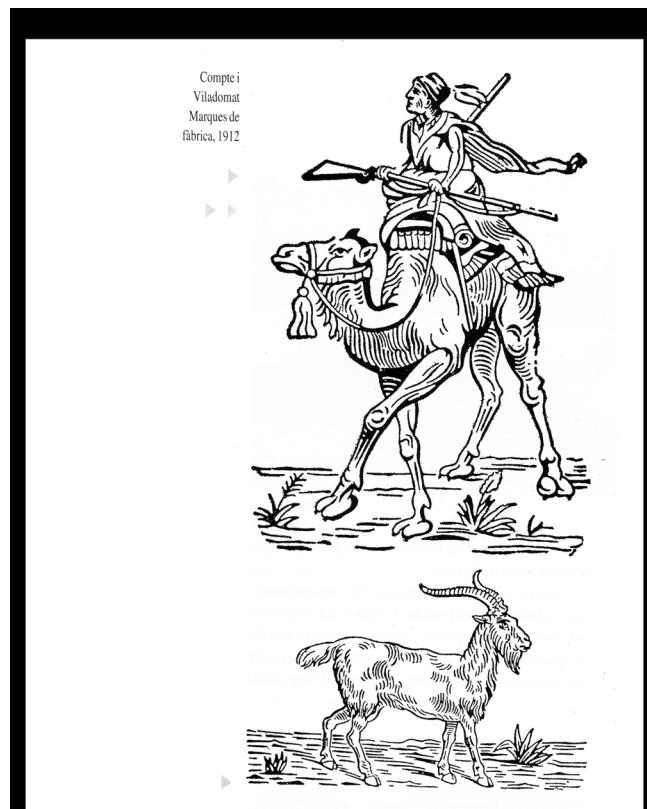
Ausias - March, 34
Teléfono 51736

BARCELONA

Anunci del grup Compte i Viladomat, any 1929 (Manresa y su comarca, 1929)

Josep Compte i Viladomat (Cardona, 1883-† Barcelona, 1952)

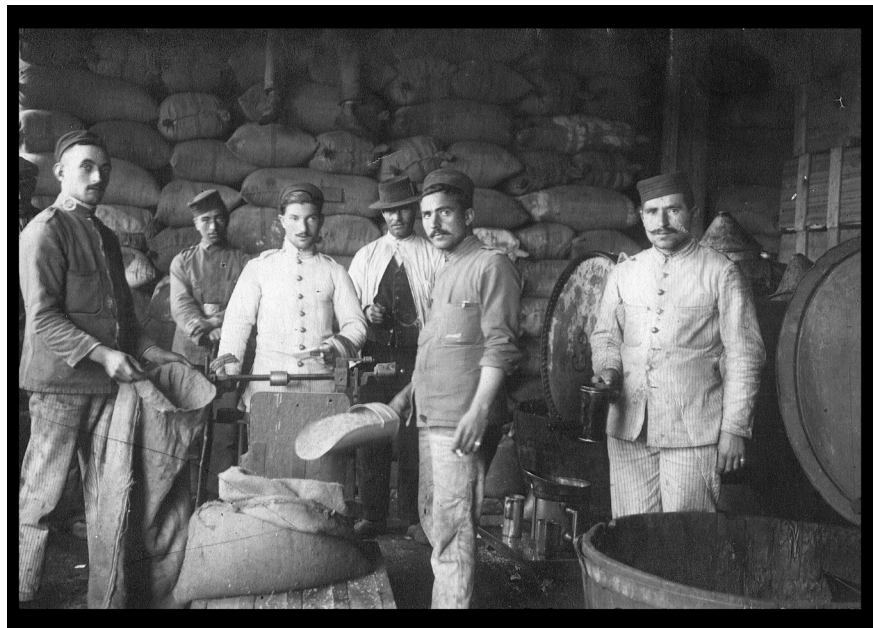
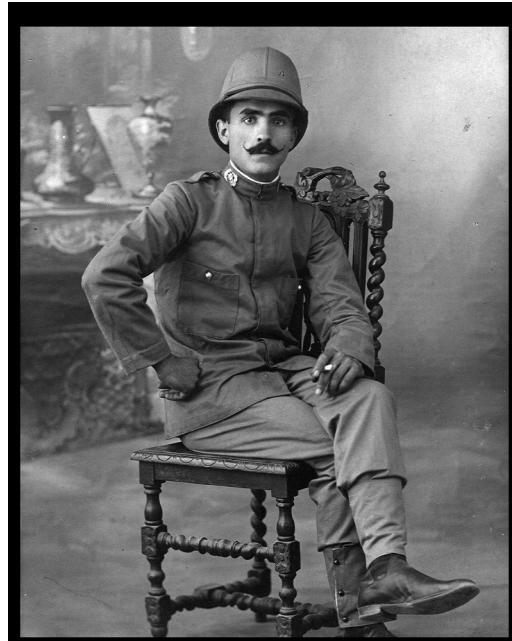
Marques de fàbrica de Compte i Viladomat, any 1912

Els treballadors de La Costa pels volts del 1920. El Josep és el quart de la fila de dalt des de la dreta, mentre que la Ramona és la setena de la fila de baix des de l'esquerra (família Arnau)

L'any 1911, deixava la vila per complir el servei militar al nord d'Àfrica, on va restar més de tres anys com a soldat de la lleva del 1910. En retornar, es va reincorporar al seu treball de la fàbrica de La Costa, on va romandre empleat per espai de vora deu anys.

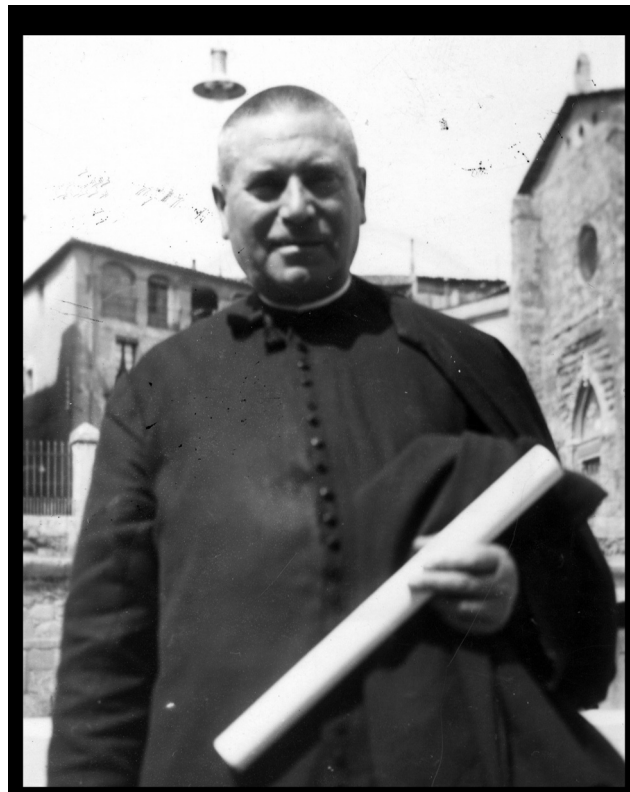

*Fotografies d'època del Josep quan feia el servei militar a l'Àfrica
(família Arnau)*

Va ser aleshores, al poc temps de tornar del servei militar, que va rebre l'encàrrec d'obrar unes manetes de sal per part d'un clergue de Solsona. En sortir-se'n prou bé de la feina, en Josep va ser animat per mossèn Josep Domeque i altres convilatans a donar continuïtat a l'afecció que li havien inculcat els Viñas de ben petit. Era pels volts del 1920. Començava així una activitat paral·lela al treball de la fàbrica que li havia d'ocupar els temps de lleure a fer creus, rosaris i, en especial, manetes de sal que li encarregaven les cereries de Barcelona, Sabadell i Reus com a obsequi en els bateigs.

Mossèn Josep Domeque

Mentre, amb data del 24 de setembre de 1919, en Josep s'esposava amb Ramona Grané Sitjes (Cardona, 1899). Ell comptava aleshores amb 30 anys, mentre que ella en tenia 20 i era filla de Cardona, a més de treballadora a La Costa com a teixidora. En els anys següents, Josep i Ramona havien de ser pares de dues filles amb el nom de Ramona (1920) i Montserrat (1931). La llar familiar se situava en el número 2 del carrer de la Fonteta, vora l'antic portal de Barcelona.

L'any 1926, en Josep deixava La Costa obligat pel tancament de la fàbrica arran de la crisi del tèxtil viscuda aleshores. Aquell mateix any, els dos serenos de l'Ajuntament, Josep Flotats i Joan Viladas, es jubilaven, raó per la qual el càrrec li va ser ofert en companyia de Rodolf Planes. De llavors ençà i fins al maig de 1930, en Josep va fer de sereno municipal en companyia del Rodolf, en una tasca que incloïa la responsabilitat de tenir cura del rellotge públic situat en el campanar de l'església parroquial de Sant Miquel.